

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Gofal
Teitl yr Adroddiad	Adroddiad Diweddaru : Gwasanaeth Ieuenctid
Dyddiad y Cyfarfod	10 Tachwedd 2022
Aelod Cabinet Perthnasol	Cynghorydd Elin Walker
Awdur	Steffan Williams, Rheolwr Gwasanaeth Ieuenctid

1. Cefndir

- 1.1. Penderfynodd y Cabinet ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid yn 2018. Aethpwyd ati i ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid i sefydlu'r model newydd o'r 1af o Fedi 2018.
- 1.2. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi bod yn adrodd ar gynnydd yr ail-fodelu a perfformiad y gwasanaeth drwy'r drefn Herio Perfformiad. Cyflwynodd y Gwasanaeth Adroddiad cynnydd ar flwyddyn gyntaf yr ail-fodelu'r i'r Pwyllgor Craffu Addysg ym mis Ionawr 2020.
- 1.3. Yn fuan iawn wedi'r adroddiad hwnnw daeth cyfyngiadau COVID i rym. Dymuna'r aelod cabinet roi diweddariad i'r Pwyllgor o effaith y pandemig ar yr ail-fodelu a sefyllfa bresennol y gwasanaeth.

2. Strwythur yr Ail-fodelu : Gwasanaeth Ieuenctid

- 2.1. Mae darparu Gwasanaethau Cymorth Ieuenctid yn ofyniad statudol o dan y Ddeddf Sgiliau a Dysgu 2000. Mae Llywodraeth Cymru (LLC) yn cyfeirio awdurdodau lleol i ddarparu, sicrhau darpariaeth neu gyfranogi yn y ddarpariaeth o wasanaethau cymorth ieuenctid. Mae LLC yn gwneud hyn ar gyfer Gwaith Ieuenctid a Gwasanaethau Ieuenctid Awdurdodau Lleol drwy "Cyfarwyddyd a Chanllawiau Ymestyn Hawliau (2002)", Strategaeth Gwaith Ieuenctid Cymru 2014-12018; Fframwaith Ymgysylltu a Chyflawniad 2015-2018; a'r Siarter Ieuenctid 2016.
- 2.2. Sefydlwyd y strwythur canlynol ar gyfer y Gwasanaeth Ieuenctid nol yn 2019:
 - Darparu Rhaglen o Weithgareddau a Prosiectau Gwaith Ieuenctid I bobl ifanc 11-19 oed drwy'r ysgolion (14 ysgol Uwchradd a 2 Ysgol Arbennig) drwy Dim Cymorth Ieuenctid 11-19 oed gyda 8 o Weithwyr Ieuenctid llawn amser.
 - Darparu Rhaglen o Weithgareddau a Prosiect Cymdeithasol i bobl ifanc 11-19 oed mewn cymunedau gydol y flwyddyn, wrth symud o le i le. Cyflawnir y Gwaith yma gan y Tîm Gwaith Ieuenctid Cymunedol gyda 37 o staff rhan amser.
 - Cefnogi Cynghorau cymuned a thref i sefydlu Clybiau Ieuenctid Cymdeithasol i bobl ifanc yn ôl y galw. Cyflawnir y gwaith hwn gan y Tîm Gwaith Ieuenctid Cymunedol gyda 24 o staff rhan amser.
 - Darparu Cefnogaeth bersonol i bobl ifanc 16-25 oed sy'n wynebu rhwystrau rhag ymgysylltu gydag addysg, hyfforddiant neu waith, drwy'r Tîm Cymorth Ieuenctid 16-25 oed o XX Gweithiwr Ieuenctid Llawn Amser.
 - Comisiynu'r 3ydd Sector i gynnal gweithgareddau, prosiectau ar ran y Gwasanaeth Ieuenctid yn ôl yr angen.
- 2.3. Prif gasgliadau adolygiad y flwyddyn gyntaf oedd
 - bod perfformiad y gwasanaeth ychydig yn well na'r disgwyl;
 - bod cyfraddau ymgysylltiad pobl ifanc gyda'r Gwasanaeth wedi aros yr un peth er y lleihad mewn gwasanaeth;
 - bod y bobl ifanc hynny sydd wedi ymwneud gyda'r Gwasanaeth yn adrodd eu bod yn cael yr help sydd ei angen arnynt.
 - bod heriau recriwtio wedi golygu nad oedd y Gwasanaeth yn gweithredu ar ei lawn gapasiti;
 - bod mwy o amser y Tîm Rheoli wedi mynd i helpu i sefydlu Clybiau Cynghorau Cymuned wrth iddynt ddelio gyda recriwtio a rheoli staff, adnabod a negyddu gofod addas, ymateb i a cefnogi gyda rheoli ymddygiad ar nosweithiau y Clwb.

3. Y Gwasanaeth yn ystod COVID a'i effeithiau.

- 3.1. Daeth pob gweithgaredd wyneb i wyneb i ben gan y Gwasanaeth Ieuentid, y partneriaid oedd yn cael eu comisiynu, a gan Glybiau Cynghorau Cymuned.
- 3.2. Symudodd y gwasanaeth i weithgareddau rhithiol yn eithaf llwyddiannus, gan lwyddo i ddenu pobl ifanc mewn cyfnod cystadleuol iawn o ran y "cynnig digidol" oedd ar gael (y byd gemau ar-lein, grwpiau ar lein ac ati).
- 3.3. Parhaodd y Gwasanaeth i gadw cyswllt gyda grwpiau bach o bobl ifanc unai'n rhithiol neu drwy alwadau ffon; a rhai ymweliadau stepen drws ffrynt, a cyfarfod tu allan wyneb i wyneb i rai pobl ifanc fregus iawn.
- 3.4. Wrth adfer y Gwasanaeth aethpwyd ati i ail-ddechrau darparu wyneb yn wyneb gan ganolbwyntio ar waith mewn ysgolion. Roedd gweithio drwy'r ysgolion yn caniatáu y mynediad rhwyddhaf i bobl ifanc i weithiwr ieuentid, ac roedd y gefnogaeth a ddarparwyd yn ychwanegu gwerth at y gefnogaeth llesiant ehangach yn yr ysgolion.
- 3.5. Yn ystod y pandemig daeth prosiect Ad-Trac i ben, sef ein prif ymyrraeth ar gyfer y Gwaith Ieuentid 16-25 oed. Cwblhawyd adolygiad o waith y tîm a cwblhawyd ail-strwythuro o'r tîm i gyfarch anghenion pobl ifanc gan symud i ffwrdd oddi wrth ganolbwyntio ar gefnogaeth gwaith, hyfforddiant a chyflogadwyedd i bobl ifanc i gefnogaeth emosiynol, datblygiad personol a cymdeithasol.
- 3.6. Roedd adfer y gwaith mewn cymunedau yn anodd oherwydd y cyfyngiadau o ran anghenion cofrestru o flaen llaw a'r cyfyngiadau ar niferoedd i ddibenion TTP. Roedd gorfodi pobl ifanc i gofrestru a cyfyngu ar eu gallu i gymdeithasu yn ddi-amod yn groes i egwyddorion gwaith ieuentid, sydd i fod yn gynnig agored, gwirfoddol, hawdd cael ato. Bu l'r cyfyngiadau ein rhwystro rhag cwrdd a'r galw, a bu i nifer o bobl ifanc fethu a chael mynediad i weithgareddau, tripiâu, prosiectau am gyfnod.
- 3.7. Roedd agor y Clybiau Cymunedol ymysg y pethau olaf i ni adfer. Y prif rwystr i hynny oedd bod yr holl o'r ddarpariaeth honno yn ddibynnol ar Bwyllgor Gwirfoddol gwblhau asesiadau a rhoi gweithdrefnau rheoli lledaeniad COVID mewn lle cyn agor eu drysau a llogi i ddefnyddwyr.

4. Beth oedd pobl ifanc yn ei ddweud wrthym?

- 4.1. Bu i'r Gwasanaeth Ieuentid ymgysylltu a thrafod gyda pobl ifanc gydol 2020-21 ynghylch yr hyn oedd yn bwysig iddynt, gan ymateb a newid ein darpariaethau i gyfarch hynny os oedd amgylchiadau a cyfyngiadau yn caniatáu.
- 4.2. Daeth ein darpariaeth rhithiol i ben unwaith yr adroddodd pobl ifanc wrthym bod gormod o'u amser yn mynd ar sgrin a bod angen blaenoriaethu amser ysgol i hynny.
- 4.3. Dywedodd pobl ifanc wrthym hefyd mai cefnogaeth emosiynol yn hytrach na gwaith prosiect megis Gwobr Dug Caeredin oedd ei angen arnynt wrth ddychwelyd i ysgolion.
- 4.4. Dywedodd rhieni a partneriaid Cymorth Ieuentid wrthym fod y cyfyngiadau cymdeithasol cyffredinol ynghyd a rheoli eu cysylltiadau gyda'u cyfoedion drwy swigod caeth mewn ysgolion, gael effaith ar sgiliau a chyfleon cymdeithasol pobl ifanc.
- 4.5. Yn ategol roedd arolwg gan y BBC yn 2021 wedi adnabod mai'r grŵp oedd yn dioddef fwyaf o unigedd yn sgil y pandemig oed dy grŵp oedran 16-24 oed. Arweiniodd yr arolwg hwn at waith ymgynghori lleol gyda pobl ifanc 16-25 oed gan siapia gwaith y Tîm Cymorth Ieuentid (fel nodir yn 3.5 uchod).
- 4.6. Ynysu cymdeithasol, unigedd ac effaith negyddol ar lesiant oedd yr her fwyaf amlwg y bu i bobl ifanc ddweud wrthym yr oeddent yn ei wynebu. Gan ofyn iddynt be a sut allai'r Gwasanaeth Ieuentid eu helpu roedd pobl ifanc yn awyddus i weld mwy o weithgareddau cymdeithasol, hwyliog oedd yn eu helpu i ddod allan, dod ynghyd gyda pobl ifanc eraill a cael hwyl yn flaenoriaeth iddynt.
- 4.7. Yn ogystal a'r newid pwyslais gan bobl ifanc, rhieni a partneriaid bu i Llywodraeth Cymru hefyd gyhoeddi Strategaeth Gwaith Ieuentid newydd ac adolygiad o'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygiad Ieuentid, ynghyd a rhyddhau y Grant Cymorth Ieuentid. ar ei newydd wedd sydd a phwyslais ar ddigartrefedd, iechyd a lles ac iaith.

5. Sut mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi ymateb.

- 5.1. Mae strwythur yr ail-fodelu yn parhau yn weithredol yn y Gwasanaeth Ieuenctid. Sefydlwyd y strwythur hwnnw gan fod pobl ifanc wedi dweud wrthym (cyn yr ail-fodelu) eu bod eisiau i'r Gwasanaeth Ieuenctid eu helpu gyda be sy'n bwysig iddyn nhw sef dysgu a datblygu eu sgiliau bywyd nad ydynt yn eu cael gartref nac yr ysgol; eu helpu gyda'u datblygiad personol, a rhoi cefnogaeth iddynt gyda'u iechyd a lles. Roedd pobl ifanc hefyd wedi dweud wrthym fod cymdeithasu a chael hwyl gyda'u ffrindiau yn bwysig iddynt. Mae'r pethau hyn yn parhau yn flaenoriaeth i'n pobl ifanc ni, ond efallai fod y pwyslais rhyngddynt wedi newid. Mae pobl ifanc hefyd wedi dweud wrthym fod materion lletya a digartrefedd, a iaith, cydraddoldeb a cynhwysiant wedi dod yn fwy o flaenoriaeth iddynt ers y pandemig.
- 5.2. Nodir yn *Atodiad 1* be gaiff ei ddarparu gan bob tîm ar hyn o bryd i gyfarch yr uchod; a hefyd amlinellir o sut mae'r Gwasanaeth wedi ymateb i'r newid pwyslais mewn blaenoriaethau a cyfarch blaenoriaethau newydd.

6. Themâu Strategol y Gwasanaeth – Iechyd a Lles, Digartrefedd Ieuenctid a Iaith a Cynhwysiad.

6.1. Mae holl ddarpariaeth y Gwasanaeth Ieuenctid erbyn hyn wedi ei selio ar y model "5 Ffordd at Les" ar gyfer sicrhau fod ei holl weithgareddau, prosiectau a ymyraethau yn adeiladu gwydnwch personol a hyrwyddo llesiant emosiynol pobl ifanc. Drwy grant mae gan y Gwasanaeth Weithiwr Ieuenctid Iechyd a Lles er mwyn arwain ar y gwaith yma a sicrhau fod y timau darparu i gyd yn cyfarch y 5 ffordd at les yn yr hyn maent yn ei wneud o ddydd i ddydd.

6.2. Rydym wedi ail-gydio ar weithredu argymhellion yr adroddiad Llesiant a Iechyd Meddwl Pobl Ifanc a gomisiynwyd gan y 'Mental Health Foundation' yn 2021. Prif argymhellion yr adroddiad hwnnw oedd :-

- Adolygu Cynllun Cyfathrebu y Gwasanaeth i hyrwyddo negeseuon llesiant a iechyd meddwl da mewn iaith syml.
- Datblygu proses werthuso syml sydd yn gyson ar draws y gwasanaeth, i fesur effaith ein gwaith ar lesiant pobl ifanc
- Diffinio rôl gweithwyr ieuenctid yn glir mewn perthynas a'r 5 ffordd at les.
- Datblygu cynllun llesiant staff.
- Lunio llwybr llesiant i bobl ifanc ar y cyd gyda gwasanaethau cymorth ieuenctid eraill (megis CAHMS, Barnardos, Gwasanaeth ADYa CH) a gyda pobl ifanc fel eu bod yn deall be sydd ar gael gan wasanaethau a gwasanaethu arbenigol.

6.3. Cynhaliwyd Gŵyl Llesiant i bobl ifanc Gwynedd rhwng 11-25 oed yn ystod mis Mawrth 21-27ain, 2022 i adweithio ir angen a nodwyd gan bobl ifanc yn dilyn cyfyngiadau COVID. Nod yr ŵyl oedd hybu iechyd meddwl a lles pobl ifanc. Cynlluniwyd llu o weithgareddau rhithiol yn ogystal a wyneb yn wyneb yn ystod yr wythnos. Gweithiom mewn partneriaeth â phobl ifanc a thros 31 o sefydliadau o'r sectorau gwirfoddol a statudol a gweithiom gyda grŵp o 15 person ifanc a phartneriaid i lwyfannu'r ŵyl ar draws sir Gwynedd. Mae'r prosiect yma wedi cyrraedd rhestr fer enwebiadau Gwobrau Rhagoriaeth Ieuenctid eleni.

6.4. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid yn un o chwech sefydliad a fydd yn rhedeg prosiect 'Meddwl Ymlaen' ar draws Gwynedd a Môn. Mae'n brosiect unigryw ac arloesol sydd yn cael ei ariannu gan y

Loteri Cenedlaethol am gyfnod o 5 mlynedd i fynd i afael a iechyd meddwl lefel isel mewn pobl ifanc 11-25 oed. Mae'r prosiect yma yn galluogi pobl ifanc i arwain er mwyn dychmygu a chreu dyfodol mwy gwydn a meddyliol iach i bobl ifanc. Mi fydd agweddau a gwerthusiad y prosiect yma yn llywio ein cynlluniau ac amcanion llesiant yn y dyfodol.

6.5. Yn ogystal a'r uchod y mae'r gwasanaeth wedi derbyn cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i benodi aelodau o staff i ddarparu gwasanaeth penodol i fynd i afael ar ddigartrefedd a llesiant pobl ifanc.

6.6. Mae'r Cydlynnydd Atal Digartrefedd Ieuenctid yn gweithio ochr yn ochr â tîm digartrefedd a thai cymunedol, adrannau eraill a phartneriaid i darparu addysg, hyfforddiant a chymorth i bobl ifanc sy'n ddigartref neu mewn perygl o fod yn ddigartref.

6.7. Bydd y Cydlynnydd atal digartrefedd Ieuenctid yn darparu cymorth wedi'i dargedu i bobl ifanc ar draws y sir sydd mewn perygl o neu sy'n ddigartref. Bydd y gwaith yma yn cynnwys gwaith 1 i 1 a gwaith grŵp bach gyda pobl ifanc drwy drefniadau cyfeirio'r gwasanaeth Ieuenctid gan gynnwys PPI haen 2. Bydd y Cydlynnydd yn cyflwyno sesiynau addysgiadol, gwasanaethau a gweithdai i ysgolion a cholegau. Bydd gweithio mewn partneriaeth ag adrannau eraill a phartneriaid allanol megis GISDA i ymgorffori dull gwaith Ieuenctid i gefnogi y pobl ifanc.

6.8. Mae'r Gwasanaeth hefyd wedi ehangu ar ei ddarpariaeth i fynd i'r afael a hyrwyddo'r iaith Gymraeg, a materion cydraddoldeb i grwpiau penodol o bobl ifanc drwy grant allanol am y 3 blynedd nesaf. Rydym wedi sefydlu trefniadau gyda phartneriaid i gyd-weithio ar brosiectau ar draws Gwynedd yn cynnwys datblygu Fforymau Iaith gyda Hunaniaeth, cryfhau darpariaeth a datblygu eisteddfod lleol y Ffermwyr Ifanc, prosiect Llysgenhadon gyda'r Urdd, ehangu darpariaeth LHDT+ GISDA, darparu Clybiau Ieuenctid Cristnogol gyda Eglwys Bresbyteraidd, datblygu ac ehangu darpariaeth y Cymdeithas Affrica Gogledd Cymru, cynnig gweithgareddau llesol ar y cyd gyda cartrefi i Wcrain a gweithdai ar gyfer rhieni ifanc i dîm Trobwynt y Cyngor.

7. Y Dyfodol a'n heriau

7.1. Mae recriwtio staff i weithio ar ein darpariaeth cymunedol dal yn her fawr i'r gwasanaeth. Yr ydym wedi trio diwallu hyn drwy addasu y ffordd yr ydym yn hyrwyddo'r swyddi ac wedi mynychu nifer o ffeiriau swyddi, ond yn dal yn gweld yn sialens yn enwedig yn yr ardaloedd gwledig.

7.2. Rydym yn gweld parhad mewn ymddygiadau heriol ymysg rhai grwpiau o bobl ifanc, a/neu mewn rhai ardaloedd penodol. Rydym yn parhau i weithio gyda Heddlu Gogledd Cymru, a'r Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid pan gyfyd sefyllfaoedd fel hyn. Yn aml nid yw'r bobl ifanc yn dewis ymwneud gyda'r gweithgareddau a ddarperir gan y Gwasanaeth Ieuenctid, nac yn dymuno derbyn cefnogaeth gan Weithiwr Ieuenctid. Byddwn yn trio addasu ein cynnig, siarad gyda grwpiau o bobl ifanc i ganfod eu diddordebau, eu helpu i fod yn rhan o weithgareddau neu ddarparu'n uniongyrchol ar eu cyfer ond oherwydd sail wirfoddol Gwaith Ieuenctid nid ydym yn gallu gorfodi pobl ifanc i ymwneud a ni na'r hyn a gynigai. Ar adegau gall ymddygiad pobl ifanc yn eu cymunedau fod yn heriol ac yn destun ymyrraeth statudol gan yr Heddlu / Gwasanaeth Cyfiawnder, ond ar adegau gall hefyd fod yn ymwneud a gwella dealltwriaeth a goddefiant cymdeithas o bobl ifanc.

7.3. Wrth i anghenion rhai pobl ifanc ddwysau, a nifer y bobl ifanc sydd angen cefnogaeth gynyddu mae'r her o weithio gyda phartneriaid eraill yn parhau. Mae nifer o'n pobl ifanc ni yn ei chael hi'n

gynyddol anodd i fyw bywyd llawn oherwydd fod cludiant yn un o'r prif rwystrau iddynt erbyn hyn o ran ymwneud gyda'r Gwasanaeth Ieuencid, ond hefyd yn gyffredinol yn eu bywydau o ran cael mynediad i addysg. Hyfforddiant, gwaith, cyfleon cymdeithasol a mwynhau.